

Privatisér dog det kongehus

GRETELISE HOLM

Der er ingen gode argumenter for et arveligt kongehus. Lad dem, der ønsker at beholde det, finansiere kongerøgelsen.

1 MENS kongerøgelsen stadig ligger tungt over landet, og billedbladene er ved at eksplodere af reportager om Margrethe i guldkaret og alle de fine folk til nytårskur, vil jeg gerne lige minde om, hvad det arvelige monarki i realiteten er for en størrelse:

Arveligt monarki strider mod de internationale menneskerettigheders paragraf 1 om, at alle mennesker er født lige og frie.

Og arveligt demokrati strider mod de to grundlæggende demokratiske principper om, at folket selv vælger sine repræsentanter, og at alle er lige for loven.

De kongelige har udelukkende kvalificeret sig til deres offentlige embede, deres straffrihed og deres skatteborgerbetalte luksusliv ved at nedstamme fra fortidens diktatorer (enevældige konger), og de kongeliges væsentligste funktion i dag er at stille sig til rådighed for mediernes ukritiske drømmefabrikanter.

Man kan også mene, at de kongeliges egne menneskerettigheder krænkes ved, at de livet igennem skal optræde i ét stort reality-show, hvor vi alle har ret til at overvåge dem, fordi vi har betalt for showet. Men det er det mindste problem. For de kongelige har nemlig muligheden for selv at trække sig mod til gengæld at opgive deres nedarvede privilegier.

Vi undersætter har derimod ingen mulighed for at trække os. Vi er tvunget til at leve i det indskrænkede monarki (grundlovens ord).

Hvordan man end vender og drejer det, er arveligt monarki så grundlæggende i strid med den demokratiske grundidé, at man som borger i det mindste burde have retten til at holde sig udenfor og undlade at bidrage til uvæsenet. Ikke fordi det økonomiske for mig er særligt afgørende.

Der er en evig debat om, hvor meget familien med de nedarvede privilegier koster skatteborgerne, hvad der skal tælles med i regnskabet, og hvad en demokratisk valgt præsident modsat ville koste os. Det handler selvfølgelig ikke om pengene. Det handler om at være demokrat eller ikke at være demokrat.

Men dyrt er det udemokratiske væsen da. Ekstrabladet havde for nylig nogle eksperter med regnestokke i gang og nåede frem til, at familien koster skatteborgerne 386 millioner kroner om året, men så var for eksempel også vedligehold og drift af deres luksusboliger, slottene, regnet med. Den post kan diskuteres. For slottene er jo en kulturarv, som under alle omstændigheder skulle vedligeholdes.

VI DANSKERE har jo længe ment, at vi er eksperter i demokrati, og vi har sendt soldater til fjerne lande for med djævelens vold og magt at belære andre om demokrati.

For en del år siden var jeg selv en af demokrati-eksperterne, da jeg stod på et kursus i Tanzania og instruerede afrikanske journalister i nidkært at vogte demokratiet:

Især, forklarede jeg, skulle de være opmærksomme, når betydelige offentlige embeder holdt sig i bestemte familier. Eller når høje offentlige embeder indebar privilegier til embedsindehaverens familie-medlemmer.

»Jamen, hvad så med jeres eget arvelige monarki. Er det ikke sådan, at embedet går i arv og privilegier spredes ud på hele familien?« spurg-

te en af deltagerne, som havde været på uddannelsesophold i Danmark.

Jeg forsøgte mig med de klassiske danske argumenter:

»Jamen i Danmark synes vi, at vi har et fantastisk godt demokrati, og at kongehuset bare er et harmløst, hyggeligt og farverigt lille brud på principperne. Og så er kongehusets medlemmer sådan nogle dejlige og dygtige mennesker – meget mere sympatiske end mange andre landes folkevalgte præsidenter. Hos os er det nærmest et udtryk for demokrati, at kongehuset også er der ...«

Med andre ord: Når vi i Danmark har offentlige embeder, som går i arv i familier, og når vi i Danmark breder embedets privilegier ud på hele familien, så er det godt og demokratisk. Når andre gør tilsvarende, er det mangel på demokrati og skal bekæmpes – eventuelt med militærmagt.

»Kongehuset har ikke reelt megen politisk indflydelse, og det siges at være godt for vores eksportindtægter«, forsøgte jeg mig med et andet af de tillærte og traditionelle argumenter.

»Så I tilsidesætter det demokratiske princip for pengenes skyld?« spurgte den tanzaniske journalist.

Senere har jeg erfaret, at der næppe er hold i argumentet. Det er aldrig dokumenteret, at et kongeligt besøg har forbedret handelsbalancen på sigt.

Og hvis en kongefamilie virkelig

Der siges at være et stort flertal for det arvelige monarki i Danmark, og det skal nok passe. Men en afstemning om det må vi i hvert fald ikke få

KONGEHUS. Kongehuset har overlevet sig selv. Det burde privatiseres så undersåtterne kunne melde sig ud. Foto: Philip Davali/POLFOTO

gavnede handelsbalancen, måtte vor økonomiske medfølelse jo samle sig om Tyskland, Frankrig, USA, Rusland, Kina og resten af de 176 ud af verdens 196 lande, som ikke har et arveligt monarki. Der er nemlig kun 20 monarkier tilbage i verden.

Og altså: selv om det virkelig forholdt sig sådan, at kongefamilien gavnede eksporten, så er vores demokratiske sindelag altså ikke til salg for et lille ryk i betalingsbalancen?

NÆSTE argument for det arvelige monarki:

Og så er kongehuset noget gammelt og meget dansk, en kulturarv, et nationalt symbol og et samlingsmærke, der forener os som danskere.

Noget meget DANSK?

Undskyld. Mig bekendt er det næste kongepar på tronen en halv franskmænd og en hel australler.

Misforstå mig ikke. Jeg er vild med globalisering, blandede ægteskaber og multikultur, men at tage Amalienborg-familien som et stærkt eksempel på noget ærkedansk er altså virkelig langt, langt ude.

Margrethe har da også selv udtalt, at hun så store fordele ved, at de unge i familien fandt udenlandske ægtefæller.

Sandheden er, at danske skattebor-

gere betaler for vedligeholdelsen og udvidelsen af et uproduktivt internationalt jetset, hvilket ikke kræver nogen argumentation. Det afspejles ugentligt i billedbladene.

»Jamen, de kongelige er så sympatiske og repræsenterer Danmark så smukt! Du ville måske hellere have Pia Kjærsgaard eller Lars Løkke som præsident, ville du?«.

Suk. Det handler altså ikke om personer eller om, hvorvidt man kan lide dem eller ej.

Det handler om, hvorvidt man mener, at landets højeste embede skal besættes ved arv eller ved en demokratisk proces.

»Kongehuset er jo bare et symbol, en tradition og nogle ritualer«.

Jovist, et ganske stærkt symbol på udemokratiske tilstande og nedarvet ulighed mellem mennesker, hvilket afspejler sig i praktisk taget alle institutionens traditioner og ritualer.

»Jamen, de har jo ingen magt«.

Det sidste kan afgjort diskuteres. Dronningen skal trods alt stadig underskrive lovene, og ministrene skal troppe op til statsråd. Derudover ligger der naturligvis også en betydelig magt i at kunne samle landets økonomiske og politiske elite om sin person og at have venner, der er så rige, at de gerne forærer én en ny køkkenhave til 22 millioner kroner.

ET SIDSTE argument er, at kongehuset har en slags mentalhygiejnisk funktion som drømmefabrik, og at underholdningsværdien af familie-medlemmernes gøren og laden er stor og giver brødet til en hærskere af ugebladsjournalister. For den sagskyld også til journalister på såkaldte seriøse medier, som glemmer alle

journalistiske principper og er jublende ukritiske, når de sender deres kongerøgtelse ud over landet.

Seneste eksempel var dronningens nytårstale, hvor nogle banaliteter, som dårligt ville gøre sig på en Gajolæske, blev blæst op, som var det visdomsord, verden aldrig havde hørt magen til.

Et kort sammenskrevet referat: Man skal vise nærhed frem for at glo på skærmen. Man skal ikke mobbe hinanden på de sociale medier, og mennesker med betroede stillinger skal kunne kende forskel på rigtigt og forkert.

Hofsnogene kunne ikke få armene ned af begejstring og benovelse, for noget så klogt og modigt (!) havde aldrig før været tænkt eller sagt.

Dristigt var det, fordi dronningen også havde talt om folk i 'betroede stillinger', hvilket blev tolket vidt og bredt. Var det mon en stikpille til Britta, Danske Bank eller Lars Løkke?

Svaret blæser i vinden, men modigt og – ifølge medierne – åbenbart meget grænseoverskridende for en dronning var det at sige, at betroede folk skal kunne kende forskel på rigtigt og forkert.

DER SIGES at være et stort flertal for det arvelige monarki i Danmark, og det skal nok passe. Men en afstemning om det må vi i hvert fald ikke få.

Selv kan jeg godt føle mig noget usikker på, hvor stort det flertal egentlig er. For jeg har den erfaring, at hvis man spørger folk om, hvorvidt de kan lide kongefamilien (eller de tror, at det er spørgsmålet), så er svaret ja.

Hvis man derimod spørger dem, om hvorvidt de finder det rimeligt, at landets højeste embede fortsat skal besættes ved arv, selv om det strider mod de demokratiske grundprincipper, så er svaret ikke længere så klart et ja.

Alligevel vil jeg ikke gøre et punkt ud af at bestride, at der sandsynligvis er et overvældende flertal, der elsker deres roller som undersåtter, og jeg mener ikke, at de skal fratages deres kongelige halløj. Men vi er altså også et betydeligt mindretal,

Lad os privatisere kongehuset. Gøre det til en frivillig og personlig sag – både for de kongelige og for undersåtterne

Jeg er vild med globalisering, blandede ægteskaber og multikultur, men at tage Amalienborg-familien som et stærkt eksempel på noget ærkedansk er altså virkelig langt, langt ude

som føler os demokratisk krænkede – for nu at bruge et modeord – af denne statsform.

270 DERFOR VIL jeg gentage et kompromisforslag, som jeg første gang fremsatte i Politiken i 2005:

Lad os privatisere kongehuset.

275 Gøre det til en frivillig og personlig sag – både for de kongelige og for undersåtterne.

Jeg er sikker på, at man med lidt kreativ tænkning kan finde frem til en selskabskonstruktion eller 280 foreningsform, hvor alle interesserede kan købe aktier, anparter eller medlemskaber og hermed finansiere de kongeliges luksusforbrug, slotte og privilegier samt al den pomp og 285 pragt, som aktionærerne/medlemmerne ikke kan leve uden at være vidne til.

Man kunne for eksempel forestille sig en kombination af billige fol-

290 keaktier/medlemskaber (for fattige ugebladslæsere), dyrere aktier/medlemskaber til det erhvervsliv, som hævdes at nyde godt af de kongeliges snobbeværdi i udlandet og 295 måske helt dyre aktier/medlemskaber til de ugeblade, som tjener stort på at overvåge og videreformidle de kongeliges gøren og laden.

Til gengæld for investeringen 300 kunne aktionærerne/medlemmerne så få lov til at stå i første række og vifte med dannebrogssflag, få rundvisninger på slottene eller smagsprøver fra den 22 millioner kroners-køkkenhave. 305

Måske ville kongefamilien også på anden vis kunne indtjene en god del af de hundreder af millioner, som skatteborgerne nu må punge ud med 310 til den store families forsørgelse.

De ville sikkert kunne opkræve pæne honorarer for at komme til modeopvisninger og på biludstillinger, for at besøge Bilka og for at 315 optimere snobeffekten ved alverdens arrangementer og rejser. I forvejen er der tale om omfattende privat sponsorering. Siden kronprinsen fyldte 18, har bilindustrien stået i kø 320 for at få lov at forære ham hurtige vogne, og Mary behøver næppe at bruge mange kroner på modetøj.

Når kongefamiliens medlemmer 325 og fornemhedens glans stråle over

særligt udvalgte syge og fattige, invalider, gamle eller børn, må man gå ud fra, at de gør det af deres gode hjerter, men ellers ville der sikkert 330 være en eller anden velgørenhedsfond, som ville betale for dem.

Hvis kongehuset fandt en privatiseringsform – efter den ene eller anden model, kunne vi demokratisk 335 sindede republikanere bare undlade at købe aktier/medlemskaber – og melde os ud af monarkiet – ligesom man i dag kan melde sig ud af Folkekirken.

340 Og jo, jeg ved godt, at det hele ville kræve en kompliceret grundlovsændring, så vi ikke længere var et 'indskrænket monarki', men vores grundlov er under alle omstændigheder så gammel og forældet, at den 345 kun kan forstås ved hjælp af kommentarer og bemærkninger. Tag til eksempel paragraf 19, der indledes med: »Kongen handler på rigets 350 vegne i mellemfolkelige anliggender...«.

Og nej, det er ikke kongen, der fører os i krig i dag. Det bliver man gjort opmærksom på i de efterfølgende mere nutidige bemærkninger. 355 Sådan er grundloven hele vejen igennem, så det er i den grad på tide med en modernisering. En modernisering, som kunne gøre Danmark til 360 et demokratisk land.